

REACTIE OP

Prof. drs. A.L.L.M. Asselbergs, *Advies m.b.t. de herontwikkeling van het monumentale Binnengasthuisterrein ten behoeve van de vestiging van de Faculteit van de Geesteswetenschappen en de UB-BG, in opdracht van de Universiteit van Amsterdam (UvA), november 2011.*

Inleiding

Op 12 januari 2009, gewijzigd en aangevuld op 9 juli 2009, verleende het dagelijks bestuur van het stadsdeel Amsterdam-Centrum aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) een monumentenvergunning voor het slopen van de Tweede Chirurgische Kliniek en een deel van het Zusterhuis op het Binnengasthuisterrein. De Rechtbank Amsterdam heeft op 30 maart 2011 deze monumentenvergunning vernietigd nadat het de beroepen van een aantal eisers, waaronder de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad, gegrond verklaarde. Met het oog op een herstelbesluit en een hoger beroep bij de Raad van State heeft de Universiteit van Amsterdam een drietal adviezen laten opstellen. Deze zijn op 28 november 2011 gepresenteerd. A.L.L.M. Asselbergs kreeg opdracht de bouw van een nieuwe bibliotheek volgens een bouwplan van Cruz y Ortiz af te wegen tegen de monumentale waarde van de twee genoemde rijksmonumenten, die voor deze nieuwbouw plaats zouden moeten maken.

Indirect was Asselbergs eerder al bij de voorgenomen bouw van de bibliotheek betrokken als directeur van de Rijksdienst Monumentenzorg (RDZM). Indachtig haar wettelijke taak stond de RDZM in 2003 op het punt de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis aan te wijzen als rijksmonument. Tegelijkertijd had de RDZM zitting in het zogenoemde Kwaliteitsteam dat de gemeente Amsterdam op advies van de RDZM in had gesteld voor het Binnengasthuisterrein. Dit team moest de planvorming begeleiden voor een nieuwe letterenbibliotheek voor de UvA. Binnen deze commissie kwam uitdrukkelijk ook de eventuele sloop aan de orde van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis, waarover wat betreft de RDZM te praten viel. Hierdoor kreeg de RDZM een vreemde dubbelrol. Deze kwam vooral aan het licht toen de UvA bezwaar aantekende tegen de aanwijzing tot rijksmonument. Het was toen aan de RDZM om dit bezwaar van de UvA te behandelen en te beantwoorden. Het Cuypersgenootschap en de Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad (VVAB) hebben in die periode bij minstens twee gelegenheden de minister dan wel de RDZM gewezen op de wettelijke taak van de dienst om monumenten aan te wijzen en te beschermen (bijlage 1 en 2). In een door Asselbergs ondertekende brief (in zijn hoedanigheid als directeur van de RDZM) betoogde hij enerzijds dat de sloop van de twee monumenten en de nieuwbouw van een letterenbibliotheek 'een kans voor het gebied' bood en anderzijds dat de RDZM zijn wettelijke taak tot aanwijzing van de Tweede Chirurgische Kliniek onverkort zou uitvoeren: 'De rol van RDZM is, los van de lopende planvorming, de plaatsing van de panden op de monumentenlijst staande te houden' (zie bijlage 2). Kort daarop kregen de twee gebouwen ook de status van rijksmonument en in 2008 adviseerde de Rijksdienst (de toenmalige RACM, de opvolger van de RDZM), in dezelfde lijn, negatief over de sloop van de beide panden.

Aan het begin van zijn kortgeleden gepubliceerde advies stelt Asselbergs dat hij niet aan de monumentenstatus van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis wil tornen: 'De betreffende gebouwen zijn beide aangewezen als rijksmonument waarvan de monumentale waarden, zoals aangegeven in de zgn. redengevende omschrijving, niet in twijfel getrokken moeten worden.' In het verloop van zijn betoog probeert hij echter wel degelijk afbreuk te doen aan de monumentale

waarden van de beide gebouwen. Hij maakt in zijn advies vooral gebruik van citaten en zienswijzen afkomstig van het Kwaliteitsteam. De inbreng van de toenmalige RDMZ in het Kwaliteitsteam en de planontwikkeling van gebieden betrof een belangrijke beleidspunt van Asselbergs (de gebiedsgerichte benadering) en dit maakt dit accent begrijpelijk. In het geval van de monumenten op het Binnengasthuisterrein blijft hij de lijn van het vroegere Kwaliteitsteam trouw en stelt hij opnieuw voor de rijksmonumenten op te offeren aan de nieuwbouwplannen van de UvA. Daarbij volgt hij ongeveer dezelfde lijn van redeneren als Paul Meurs in zijn rapport *Bibliotheek-Binnengasthuisterrein-Amsterdam* (Schiedam 2009). De VVAB en het Cuypersgenootschap hebben elk afzonderlijk gewezen op de onjuistheden en ongerijmdheden in die redenering (zie Gerrit Vermeer, *Commentaar op en weerlegging van de conclusies in het rapport van Paul Meurs, Bibliotheek Binnengasthuisterrein-Amsterdam* (Schiedam 2009). Asselbergs liet net als Meurs ten onrechte belangrijke waarden van het monument buiten beschouwing, zoals hierna blijkt.

Evenals Meurs eerder al vraagt Asselbergs expliciet aandacht voor de gebiedsgerichte benadering binnen de monumentenzorg. Dit is een al langer bestaande benadering die zeker toekomst heeft, maar dit neemt niet weg dat de aanwijzing en bescherming van monumenten nu en ook in de toekomst de wettelijke en primaire taak van de monumentenzorg zal blijven. Het beoordelen van nieuwbouwplannen behoort zeker niet tot de kerntaken van monumentenzorg en daarvoor zal ook in de gemoderniseerde monumentenwet die 1 januari 2012 van kracht gaat ook geen sprake zijn.

Aangezien gebruikers steeds weer andere eisen aan gebouwen stellen en de behoeften van de gebruikers steeds veranderen, geldt herbestemming en herontwikkeling nu als een van de drie belangrijke thema's binnen de monumentenzorg. Herbestemming vormde natuurlijk altijd al de belangrijkste opgave binnen dit werkveld, aangezien alleen een succesvol hergebruik het voortbestaan van monumenten kan verzekeren. De VVAB heeft bij de laatste rechtszaak in 2010-2011 een berekening van architect André van Stigt gevoegd, waaruit blijkt dat de nieuwe letterenbibliotheek ondergebracht kan worden in de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis in combinatie met nieuwbouw in het aangrenzende, nog onbebouwde terrein aan de Nieuwe Doelenstraat. De bevindingen van Van Stigt zijn nog eens bevestigd door het *Rapport inzake beoordelingen Universiteitsbibliotheek UvA en Binnengasthuis te Amsterdam* (7 november 2011) van Ir. R.A. Toornend. Kennelijk zag Asselbergs het niet als zijn taak uitgebreid op dit alternatief in te gaan. Hij noemt herbestemming wel als reële mogelijkheid, maar gaat in zijn conclusies alleen in op het alternatief van sloop en nieuwbouw door Cruz y Ortiz, waarover hij positief adviseert. Uit zijn stuk blijkt niet duidelijk, waarom dit plan de voorkeur zou moeten genieten boven transformatie en herbestemming van de bestaande gebouwen.

De vroegere RDMZ maakte ten tijde van de planontwikkeling voor een nieuwe bibliotheek destijds een vreemde spagaat door enerzijds de twee gebouwen volgens haar wettelijke taak aan te wijzen en te beschermen en tegelijkertijd mee te gaan in plannen tot sloop van dezelfde gebouwen in het kader van de herbestemming van het Binnengasthuisterrein als opgave van het Kwaliteitsteam. Asselbergs geeft in zijn advies aan, dat het kwaliteitsteam dat werkte aan de nieuwbouwplannen voor een bibliotheek mede op advies van de RDMZ werd samengesteld: 't bureau Cruz y Ortiz Arquitectos wordt geselecteerd en een kwaliteitsteam wordt mede op aanraden van de RDMZ samengesteld.' (Advies Asselbergs, p. 17). Hierbij moet Asselbergs destijds als de directeur van de RDMZ ten minste sturend zijn opgetreden. In zijn huidige advies wekt het tenminste de schijn dat hij optreedt als een slager die zijn eigen vlees keurt. Dat verklaart misschien ook waarom hij in zijn rapport de mogelijkheid van herbestemming van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis tot letterenbibliotheek van de UvA niet serieus in zijn overwegingen heeft betrokken. In mijn

hieronder volgende repliek op het stuk van Asselbergs zal dit alternatief alsnog naar voren komen als het enige dat aan alle er aan te stellen eisen voldoet.

Achteraf wekt het verbazing dat de RDZM als lid van het Kwaliteitsteam zelf nooit aan herbestemming van de bestaande gebouwen heeft gedacht, aangezien het aanwijzen en beschermen van monumenten de wettelijke taak was (en nog steeds is) van de rijksdienst. Wellicht had daarvoor het programma van eisen aangepast moeten worden, maar dat gebeurde ook al voor nieuwbouw. Dat is in ieder geval de bevinding van Toornend: 'In feite wordt gesteld, dat het oorspronkelijke PvE van 1998 inzake de oppervlakte substantieel is verkleind ook ten aanzien van andere functies, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot studieplaatsen. Het is niet eenvoudig te beoordelen in hoeverre beperking van de in het PvE op te nemen functies verantwoord is en een aantal vermelde zaken in de diverse rapporten over het vereiste PvE zijn qua grondslagen niet geheel duidelijk. Het PvE blijkt noodzakelijker wijze aangepast te zijn aan de mogelijkheden in nieuwbouw ter plaatse.' (rapport Toornend, p. 11).

De monumentale waarde van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis

In zijn commentaar dat Asselbergs geeft op de waardestellingen over de Tweede Chirurgische Kliniek en het zusterhuis neemt hij de redengevende beschrijving als uitgangspunt (de beschrijving op basis waarvan een gebouwen als monument is aangewezen). Opgemerkt dient hierbij te worden dat een redengevende beschrijving niet mag gelden als een inperking van de te beschermen waarden. Veel van deze beschrijvingen bestaan namelijk maar uit een of twee korte zinnen. De monumentwaarde kan daarom groter en meer omvattend zijn dan een redengevende beschrijving aangeeft. Hetzelfde geldt voor de aanvullende of interpreterende waardebeschrijvingen in de adviezen van het bMA, de RDMZ (later RACM en thans RCE) en de Welstandscommissie. Vreemd genoeg heeft Asselbergs niet geput uit recentere stukken en publicaties, zoals het artikel van C.P. Krabbe, 'Monumentaal en Schilderachtig. De gebouwen van het Binnengasthuis' in *Amsterdam maakt geschiedenis*, 2004, waarin de waarde van de afzonderlijke gebouwen goed naar voren komt. Over de ensemblewaarde van de gebouwen op het Binnengasthuisterrein besteedt G. Vermeer uitgebreid aandacht in zijn *Waardestelling Tweede Chirurgische Kliniek met Zusterhuis, Nieuwe Doelenstraat 15, Binnengasthuisstraat 19, Vendelstraat 2 en 8, Amsterdam (Monumentnummer 518308, Complexnummer 518301)*. Op het Binnengasthuisterrein genieten namelijk niet alleen afzonderlijke bescherming, maar ook het complex als geheel (complexnummer 518301). Daarnaast geldt het terrein bescherming als onderdeel van de gehele binnenstad van Amsterdam, dat in 1999 is aangewezen als beschermd stadsgezicht. Ook op deze waardestelling gaat Asselbergs niet in.

Stedenbouwkundig: de buitenrand

Wat betreft de gesloten buitenrand van het Binnengasthuisterrein citeert Asselbergs Henk Zantkuijl, die hij ten onrechte opvoert als medewerker van het Amsterdamse Bureau Monumenten en Archeologie (bMA). Zantkuijl was destijds al met pensioen en sprak uitsluitend namens zichzelf. Terecht achtte Zantkuijl deze randbebouwing om het Binnengasthuis van belang voor het stadsbeeld. Geen enkele monumentenzorger en ook dus Henk Zantkuijl niet, zal er bezwaar tegen hebben, dat het gat in de Nieuwe Doelenstraat, dat ontstond door de sloop van Hotel des Pays-Bas grotendeels weer door nieuwbouw zal worden gedicht voor de realisatie van een letterenbibliotheek. De gedeeltelijke sloop van het zusterhuis en de nieuwbouw van Cruz y Ortiz past slecht in de bestaande gevelwand en wijkt wat betreft materiaal en ritme sterk af van de aanwezige historische structuur. De beste methode om het voortbestaan van de historische structuur te handhaven bestaat er toch

uit het Zusterhuis te handhaven en te voorzien van een nieuwe, bredere ingang in het kader van een herbestemming.

Stedenbouwkundig: het binnengebied

Asselbergs laat zich op meerdere plaatsen in zijn rapport bij monde van anderen nogal laatdunkend uit over het binnengebied van het vroegere Binnengasthuis: 'De toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de RDMZ, noemt in een brief van 11 juli 2000 zowel de benutting als de ruimtelijke kwaliteit van de binnenruimte verre van optimaal.' (p. 8). Een bijna gelijklopende citaten en parafrazen vermeldt hij op pagina 11: '“ Een structuur met gesloten randen met geparcelleerde bebouwing en een vrijere binnenruimte die terugvoert op een hovenstructuur die in de loop van de tijd is verwaterd o.a. door het dichtzetten van de hof met een mensa en een ovaal informatiecentrum dat geen hechte relatie heeft met zijn omgeving.' (citaat RDMZ). Even verderop: 'Zantkuijl van BMA verklaart in 1999 de indifferente structuur van het binnenterrein vanuit de historische cartografie dat na 1870 de oude kloosterterreinen steeds verder werden verkaveld en wel op een zodanige wijze dat daarbij telkens het behoud van nog in gebruik zijnde delen voorop stond. Een pragmatische aanpak die men een "ad hoc-structuur" zou kunnen noemen en die geen enkele relatie onderhield met de oudere historische structuur van de directe omgeving.' Als monumentenzorger zou Asselbergs moeten weten dat historisch gegroeide structuren doorgaans op een nogal pragmatische en toevallige manier hebben ontwikkeld. Dat was met het Binnengasthuisterrein ook al zo in de middeleeuwen, toen de Nieuwe en Oude Nonnen op dit terrein gevestigd waren (zie G. Vermeer, 'De Amsterdamse kloosters stedenbouwkundig en architectuurhistorisch belicht', in: *Amsterdamse kloosters in de Middeleeuwen*, Amsterdam 1997; Gerrit Vermeer en Gert Eijkelboom, 'Het Nieuwe Nonnenklooster, de latere Gasthuiskerk', *Maandblad Amstelodamum* 98-2 (2011), 51-73). In de tijd na de reformatie werd er voortdurend verbouwd en bijgebouwd met behoud van de oorspronkelijke structuur. Over deze oude, historisch gegroeide structuur is in de laatste decennia van de negentiende eeuw een andere gekomen, die van de tussen 1870 en 1914 gebouwde ziekenhuizen. Met de opmerkingen van RDMZ en Zantkuijl die Asselbergs opvoert, wordt in feite niets anders gezegd dat de bestaande historisch gegroeide structuren niet voldoen aan de moderne, rationele uitgangspunten van de hedendaagse stedenbouw. Dat doen deze vrijwel nooit en in die zin doen de bovengenoemde uitspraken geen afbreuk aan de historische kwaliteit van het binnenterrein. Deze structuren – het vroegere Binnengasthuis vormt daarvan een goed voorbeeld – kunnen ontegenzeggelijk een grote charme bezitten. Niet voor niets luidt de titel van Krabbe's artikel over het Binnengasthuis 'Monumentaal en Schilderachtig'. Het gaat er om deze charme en schoonheid te bewaren binnen een nieuwe bestemming als Cité Universitaire. Dat neemt niet weg dat er aan de inrichting van het gebied veel te verbeteren valt, zoals ook Asselbergs stelt, maar dat kan bij uitstek ook in combinatie met herbestemming van de Tweede Chirurgische Kliniek tot bibliotheek.

Anders dan Asselbergs meent is niet alles zo maar ad hoc op het terrein neergezet en zijn er in het binnengebied wel degelijk visueel bindende kenmerken aan te wijzen. De Tweede Chirurgische Kliniek volgt aan de kant van de Binnengasthuisstraat en de Vendelstraat exact de vroegere beschoeiing van Pestsloot, waarachter zich vanaf het einde van de zestiende tot aan de verhuizing naar de Overtoom in het begin van de zeventiende eeuw, de pestafdeling bevond. Zelfs de schuin geplaatste voorgevel volgt vrijwel exact de loop van de vroegere sloot. Hoewel de meeste gebouwen van het Binnengasthuisterrein ruim na elkaar tot stand kwamen van ongeveer 1870 tot 1914 hebben ze, ondanks dat ze in andere stijlen zijn uitgevoerd een belangrijk kenmerk gemeen: de niet naar de stad gewende gevels kenmerken zich doorgaans door een compromisloos utilitarisme. Poggenbeek

voegde alleen aan de naar de ingang gerichte gevel van zijn Tweede Chirurgische Kliniek een beperkt aantal representatieve vormen toe. De overige gevels lopen in hun zakelijkheid zelfs vooruit op de in dit opzicht veel geprezen werken van architecten als H.P. Berlage (zie ook de eerder genoemde waardstelling van G. Vermeer).

Asselbergs maakt verder niet duidelijk hoe het bloemkoolvorige gebouw van Cruz en Ortiz de door hem gemiste eenheid in het gebied weer zou kunnen herstellen. Het architectuur van dit gebouw sluit op geen enkele manier aan bij ook maar een van de bestaande historische of zelfs maar een van de hedendaagse gebouwen, zodat niet zo gemakkelijk valt in te zien hoe die eenheid door deze toevoeging tot stand zou moeten komen.

Architectonische en typologische waarde

Over de typologische waarde van het Binnengasthuis weet Asselbergs weinig te melden. Een belangrijke ensemblewaarde bestaat er uit, dat de achtereenvolgende ziekenhuizen van het Binnengasthuis samen de typologische ontwikkeling van het ziekenhuis schetsen. De twee vleugels van het vroegere Oude Nonnenklooster, het latere mannengasthuis (en nog later Gasthuiskerk) vertegenwoordigt de oudste fase. Het Klinische Ziekenhuis van H. Leguyt levert in deze ontwikkeling een goed voorbeeld van het paviljoensysteem. Het ziekenhuis van Poggenbeek met zijn kleine, flexibele zalen met de belangrijkste ondersteuning dichtbij, op centrale punten in het gebouw, vormde het voorlopige eindpunt van de reeks (zie ook de waardstelling van G. Vermeer). Bij een herbestemming, zo toont het rapport van Toornend, maar ook een soortelijk stuk van architect A. van Stigt aan, kan deze vroegere functie van de Tweede Chirurgische Kliniek zeker afleesbaar blijven. Asselbergs beklagt zich erover dat de meer recente toevoegingen op het terrein van de monumentenzorg weinig aandacht kregen. De reden daarvan is een eenvoudige: het betreft geen monumenten en dus gaat de monumentenzorg er niet over. Het is inderdaad zo dat het wooncomplex van Paul de Ley uit 1985 en het informatiecentrum van Theo Bosch uit 1993 kort na voltooiing gunstige kritieken kregen. Sindsdien hebben de inzichten over wat wel of niet kan binnen een historische omgeving niet stil gestaan en is het de vraag of het wooncomplex van De Ley nog steeds zou kunnen rekenen op een gunstig oordeel. De schaal geldt tegenwoordig als veel te groot voor de omgeving en het gebouw sluit het vroegere klooster van de Oude Nonnen vrijwel hermetisch af van de rest van het binnenterrein. Kennelijk probeert Asselbergs duidelijk maken dat nog meer grootschalige nieuwbouw eveneens gunstige kritieken tegemoet kan zien. Gezien de ontwerptekeningen van Cruz y Ortiz die mij bekend zijn, valt dat nog maar te bezien.

Nieuwbouw bespreekbaar?

Het doel van de monumentenwet is uitsluitend het beschermen van monumenten. Daarvan kan het kijken naar hun omgeving een onderdeel vormen. Uitdrukkelijk niet tot de taak van de monumentenzorg behoort het beoordelen van nieuwbouwplannen. Daartoe was de vroegere RDMZ en is ook de huidige RCE niet geëquipeerd. Ten onrechte liet de RDMZ of laat nu ook nog wel de RCE zich wel eens verleiden tot het beoordelen van nieuwbouw. Per definitie hoort het ook niet tot de taak van de monumentenzorg de esthetische kwaliteit van een gebied te verbeteren door te overwegen een monument te vervangen door nieuwbouw. Dat zou betekenen dat de monumentenzorg er over gaat of monumenten wel esthetisch voldoen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Er kunnen zwaarwegende redenen zijn om monumenten af te breken, maar het vooruitzicht dat het er mooier op wordt zoals Asselbergs ons wil voorhouden, is zeker geen geldige reden, nu uit het rapport Toornend blijkt dat hergebruik van de bestaande gebouwen als bibliotheek een reële mogelijkheid is: 'Op basis van dit model blijkt dat een verantwoorde ruimtelijke inpassing van het

gevraagde programma ook in een situatie die uitgaat van (her-) gebruik van de bestaande gebouwen onder de hierboven aangegeven voorwaarden goed mogelijk is. Op deze manier, maar op basis van de dimensionering van de verschillende te realiseren ruimtes ook op vele andere manieren.’(rapport Toornend, p. 16). Aan het einde van zijn rapport stelt Toornend nog eens expliciet dat uitgaande van de bestaande gebouwen een goed architectonisch plan gemaakt kan worden: ‘Met bovenstaande aantekening is het van belang om nog te benadrukken dat de verwachtingen m.b.t. optie 1 [herbestemming van de bestaande gebouwen] op basis van dit onderzoek verder gaan dan louter de kwantitatieve eisen. De specifieke architectuur, ruimtelijke structuur en maatvoering van de bestaande panden biedt in combinatie met de noodzakelijke nieuwbouw naar verwachting ook voldoende ruimte om een goed architectonisch ontwerp te realiseren. Hoe een dergelijk ontwerp zich verhoudt tot de monumentale status van het complex is daarbij uiteraard een vraag die gedurende het proces aan de orde zal komen. Er is vooralsnog echter geen reden om aan te nemen dat het in dit geval meer problemen of bijvoorbeeld procedurele obstakels op zal leveren dan bij vergelijkbare projecten in Amsterdam.’ (rapport Toornend, p. 24).

Nu blijkt dat de doelen van de UvA gediend kunnen worden met herbestemming van de bestaande gebouwen, ligt dit alternatief gezien de beschermde status van de Tweede Chirurgische Kliniek en het Zusterhuis voor de hand. Dit des te meer zo, nu de UvA heeft laten weten geen bijzonder belang te stellen in het bouwen van parkeergarages onder de bibliotheek, dat wel mogelijk is met nieuwbouw, maar niet met herbestemming. De bestaande verkeerssituatie zal zich ook bij nieuwbouw overigens lastig voegen naar de aanwezigheid van een parkeergarage: ‘Overigens kunnen in relatie met de verkeerssituatie en capaciteit in en rond de Doelenstraat sowieso vraagtekens worden gesteld bij het realiseren van een parkeervoorziening op deze locatie.’(rapport Toornend, p. 15).

Het plan van Cruz y Ortiz zou, indien dat toch doorgang zou vinden, ondertussen tamelijk ingrijpend moeten worden aangepast aan het ondertussen weer gewijzigde Programma van Eisen. Toornend merkt hierover op: ‘Wel kan worden opgemerkt dat het ontwerp is afgestemd op het voorafgaande PvE en op onderdelen nog dient te worden aangepast aan het inmiddels geactualiseerde programma. In het bijzonder wat betreft de daarin gevraagde realisatie van kantoor- en onderwijsruimtes i.p.v. ruimte voor collectie zal dat nog de nodige aanpassing van het ontwerp vragen, daar de ruimtelijke structuur van grote vloervelden, vides en relatief veel inpandige ruimte zich slecht lijkt te lenen voor een dergelijke wisseling van functies. Ook met het oog op de toekomst kunnen vraagtekens worden geplaatst bij de functionele flexibiliteit van de ruimtelijke structuur van het nieuwbouwplan.’ (rapport Toornend, p. 21). Het rapport Toornend ziet wel een soepel en flexibel gebruik in het verschieft bij herbestemming van de bestaande gebouwen tegen niet substantieel hogere kosten. Daarbij kan gerekend worden op de nodige rek bij de planvorming, die nog groter kan worden door bijvoorbeeld de fietsenstallingen niet onder het gebouw, maar onder een van de aangrenzende straten onder te brengen.

Conclusie

Uit bovenstaande kan de conclusie worden getrokken dat het ‘schaakoffer’ in de vorm van de sloop van twee rijksmonumenten voor het bewerkstelligen van een betere stedenbouwkundige situatie en de vestiging van een Cité Universitaire, anders dan Asselbergs in zijn advies wil doen geloven, niet nodig is en ook niet wenselijk. Het transformeren van de bestaande gebouwen tot moderne bibliotheek verbindt de UvA met de geschiedenis. Juist met deze oude gebouwen kan de UvA zich onderscheiden. De transformatie ervan tot een moderne en flexibele bibliotheek past uitstekend in

het huidige beleid binnen de monumentenzorg en is een opgave, waar de UvA, die zich voorstaat op zijn erfgoedstudies, veel eer mee kan inleggen.

Gerrit Vermeer, december 2011